

Svensk Vindenergis synpunkter på föreskrifter för utformning av elnätstariffer

Svensk Vindenergi tackar för möjligheten att lämna synpunkter på förslaget till föreskrifter för utformning av elnätstariffer. Hur nättarifferna utformas kommer att vara av stor betydelse för utvecklingen av flexibilitet i elsystemet. Den 2 oktober 2018 beslutade regeringen om en ändring i Elförordningen (2013:208). Ändringen innebär att Energimarknadsinspektionen (Ei) från den 1 januari 2019 får meddela föreskrifter om hur nättariffer ska utformas för att främja ett effektivt utnyttjande av elnätet. Att remisstiden av föreslagna föreskrifter sätts till tre veckor över juledigheten när förslaget har beretts i över tre år är förvånande. Våra synpunkter får givet den korta svarstiden ses som preliminära.

Övergripande kommentarer

Utformandet av nättariffer är en komplex fråga, där fokus inte enbart kan vara på effektivt utnyttjande av nätet om suboptimeringar ska undvikas. I det kortare perspektivet är ett effektivt utnyttjande av elnätet oerhört viktig faktor för att lösa kapacitetsproblem, men i det längre perspektivet är kapacitet som kan hantera minst en dubbling av Sveriges elanvändning helt nödvändig.

Vi vill betona att samhället står inför ett stort behov av att investera i både mer elnätskapacitet och flexibilitet. För en samhällsekonomiskt lönsam och snabb omställning behövs därför, förutom ett effektivt utnyttjande av elnätet, nyinvesteringar i både elnät, systemdrift och flexibilitet. Det är därför viktigt att noggrant överväga alla perspektiv så att de styrmedel och tariffer som införs inte motverkar detta. Fortsatt dialog är därför avgörande.

Svensk Vindenergi har även i tidigare remissvar framfört tveksamhet till prissignaler som styr mot ett jämnt användande av elnäten, om det motverkar prissignalerna att bygga ny nätkapacitet och om det motverkar investeringar i variabel kraftproduktion. Ett alltför stort fokus på kortsiktiga lösningar som maximerar utnyttjandet av befintliga nät leder till minskade incitament att genomföra de långsiktiga lösningar som är mest samhällsekonomiskt effektiva över tid. Att ensidigt eftersträva jämnare belastning av elnätet ger alltför snävt fokus. Att optimera tariffer mot ett effektivt utnyttjande av hela elsystemet skulle på ett bättre sätt skapa förutsättningar för att möta de nya förutsättningarna som samhället står inför. Elnäten behöver ha kapacitet för att främja både samhällets elektrifiering och hållbar tillväxt.

Kommentarer på förslaget till tariffkomponenter

I förslaget föreslås att tre tariffkomponenter blir obligatoriska i en nättariff: en energiavgift, en fast avgift baserad på kundspecifika kostnader och en fast avgift baserad på övriga kostnader. Utöver detta ska också effektagift tillämpas om det behövs för att bidra till ett effektivt nätutnyttjande.

Fasta avgifter: Det finns i konsekvensanalysen inte något resonemang om hur förslaget påverkar andelen fasta respektive dynamiska avgifter jämfört med idag, då det inte tydligt framgår hur stora delarna kommer vara. Power Circle har gjort en tolkning av de olika tariffernas storlek utifrån konsekvensbeskrivningen och enligt den skulle fördelningen se ut enligt följande:

1. Fast avgift - 80 % (ner till 50 % om effektagift används)

Remissvar

registrator@ei.se

Er referens: 2019-100497

2. Energiavgift - ca 9 %
3. Kundenspecifika kostnader - ca 3-4 % (också en fast avgift)
4. Effektagift - 0-30 % av kostnaden

I praktiken skulle detta upplägg kunna innebära en större andel fasta avgifter än vad många kunder har idag. För vissa kunder skulle förslaget innebära att endast en väldigt liten del av nättariffen är tidsdifferentierad (om ingen effektagift används, och energiavgiften inte är tidsdifferentierad). Detta riskerar att motverka kundernas incitament till flexibilitet, vilket motstrider artikel 18.1 i elmarknadsförordningen, där det framgår att nätavgifterna inte får verka hämmande på egenproduktion, egenförbrukning eller på efterfrågefleksibilitet. Vi ställer oss också frågande till om det uppfyller syftet som beskrivs i konsekvensbeskrivningen: ”Syftet med att införa kostnadsreflektiva nättariffer är att informera kunderna om att nätets överföringsförmåga är begränsad och att användningen av nätet därför är behäftat med högre kostnad under vissa tider.”

Kundens totala prissignal består av kostnader och intäkter på elmarknaden, systemdrift/stödtjänster, skatter och elnät. En hög andel fast avgift på elnätet förskjuter kundens variabla prissignal mot elmarknaden och marknaderna för stödtjänster. En hög andel effektagift ger kunden å andra sidan ett incitament att agera mot nättariffen som styrsignal. Vad som är den samhällsekonomiskt optimala balansen mellan styrsignalerna (elmarknad, elnät, stödtjänster, skatter) är inte avgjort och förslaget bör innefatta en strategi för att utreda detta. För investeringar i flexibilitet är många intäcksströmmar ("value stacking") avgörande, vilket gör att en balans mellan de olika marknaderna är eftersträvsvärd. Detta holistiska resonemang saknas i konsekvensanalysen.

Effekttariff. En effekttariff såsom i förslaget kommer att motverka ett effektivt utnyttjande av elmarknaden. Effekttariffen styr mot elanvändning när det finns gott om nätkapacitet utan hänsyn till utbudet på elmarknaden. Per definition kan en reglerad monopolmarknad aldrig bli mer effektiv än en marknad som präglas av konkurrens, vilket elmarknaden gör. Elnätet finns till för elmarknadens kunder och det är elmarknadens resurser som primärt ska nyttjas effektivt. Därför bör konsekvenserna för elmarknaden av effekttariffen som den nu är föreslagen utredas. Uteblivna investeringar i elnätet kommer att leda till investeringar i lagerkapacitet på elmarknaden för att platta ut belastningen, men om detta är samhällsekonomiskt lönsamt jämfört med att öka nätkapaciteten och kundernas flexibilitet är inte utrett.

Vidare är det svårt utifrån den bifogade konsekvensutredningen att utläsa hur det ska avgöras om en effektagift behövs för att bidra till ett effektivt nätutnyttjande och i vilken utsträckning den kan förväntas införas. Beroende på hur bedömningen görs om det finns ett behov av en effekttariff för effektivt utnyttjande eller inte kommer kundernas möjlighet till incitament för flexibilitet att avgöras av var de befinner sig, och inte av deras egen möjlighet att vara flexibla.

Utöver ovanstående kommentarer saknas ett resonemang i konsekvensanalysen om hur föreslagen utformning av tarifferna verkligen ökar incitamenten för flexibilitet. Det bör även utredas om en det kan

Remissvar

registrator@ei.se

Er referens: 2019–100497

införas en tariffkomponent som ger kunden ersättning när den gör mer nytta för nätet än för sitt eget behov.

För elektrifieringen och omställningen är det helt avgörande att tillgången på kapacitet i elnätet i allmänhet ökar och att flexibla resurser tillgängliggörs elmarknaden, istället för att användas för att hantera effektbristen i elnäten. Vi ser fram emot en fortsatt dialog i denna viktiga fråga.

Stockholm 2022-01-13

Daniel Badman
Vd

Lina Kinning
Ansvarig havsbaserad vindkraft,
EU och systemfrågor